בבית המשפט העליון

בש"פ 7206/10

בפני:	כבוד השופט ח' מלצר
המבקשת:	מדינת ישראל
	נ ג ד
המשיב:	רומן אגרונוב
	בקשה להארכת מעצר מעבר לתשעה חודשים לפי סעיף 62 לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה - מעצרים), תשנ"ו-1996
תאריך הישיבה:	ו' בחשון התשע"א (14.10.10)
בשם המבקשת:	עו"ד גלי פילובסקי
בשם המשיב:	עו"ד שחר מנדלמן

כתבי עת:
איתן מגן, "שחרור למעצר בית –", ספר אורי קיטאי, (תשס"ח) 171
להחלטה במחוזי (19-01-2010): מת 24639-01-10 מדינת ישראל נ' סמנדר נזרוב שופטים: חיותה כוחן, עו"ד: רוזי כבאז, קובי סודרי
להחלטה במחוזי (24-01-2010): מת 24639-01-10 מדינת ישראל נ' סמנדר נזרוב שופטים: חיותה כוחן, עו"ד: רביד שיפמן, קובי סודרי
להחלטה במחוזי (28-01-2010): מת 24639-01-10 מדינת ישראל נ' סמנדר נזרוב שופטים: חיותה כוחן, עו"ד: נורית הרצמן, קובי סודרי
להחלטה במחוזי (21-02-2010): מת 24639-01-10 מדינת ישראל נ' סמנדר נזרוב שופטים: חיותה כוחן, עו"ד: רביד שיפמן, קובי סודרי
להחלטה במחוזי (09-03-2010): מת 24639-01-10 סמנדר נזרוב נ' מדינת ישראל שופטים: חיותה כוחן
להחלטה בעליון (21-03-2010): בשפ 1908/10 רומן אגרונוב נ' מדינת ישראל שופטים: א' חיות, עו"ד: אבי וסטרמן, קובי סודרי, בקשה מוסכמת, מיום 2
להחלטה בעליון (22-03-2010): בשפ 1908/10 רומן אגרונוב נ' מדינת ישראל שופטים: א' חיות, עו"ד: אבי וסטרמן, קובי סודרי

נבו הוצאה לאור בע"מ nevo.co.il המאגר המשפטי הישראלי

C:\Program Files (x86)\PDF Tools AG\3-Heights(TM) Document Converter Service\Temp\a69d7e1731705245e1ae47111348c0e149a936fdcaef46cfa834d3b02e8e5fe0.doc

להחלטה בעליון (25-03-2010): בשפ 1908/10 רומן אגרונוב נ' מדינת ישראל שופטים: א' חיות, עו"ד: אבי וסטרמן, קובי סודרי

להחלטה במחוזי (24-05-2010): מת 24639-01-10 סמדר נזרוב נ' מדינת ישראל שופטים: חיותה כוחן

להחלטה במחוזי (03-06-2010): מת 24639-01-10 סמנדר נזרוב נ' מדינת ישראל שופטים: חיותה כוחן, עו"ד: אורית חיון , לילך שלום

להחלטה במחוזי (14-07-2010): מת 24639-01-10 סמנדר נזרוב נ' מדינת ישראל שופטים: חיותה כוחן, עו"ד: אורית חיון, חיים ויסמונסקי

להחלטה במחוזי (09-08-2010): מת 24639-01-10 רומן אגרונוב (עציר) נ' מדינת ישראל שופטים: חיותה כוחן, עו"ד: שחר מנדלמן, ענוז, הובא, שב"ס

להחלטה במחוזי (09-08-2010): מת 24639-01-10 סמנדר נזרוב נ' מדינת ישראל שופטים: חיותה כוחן, עו"ד: אורית חיון, ענוז

להחלטה במחוזי (11-08-2010): מת 24639-01-10 רומן אגרונוב (עציר) נ' מדינת ישראל שופטים: חיותה כוחן, עו"ד: שחר מנדלמן, רחלי חזן פלדמן, הובא, שב"ס

מיני-רציו:

* אם ביהמ"ש סבור כי מסוכנותו של הנאשם פחתה, או שהיא נמוכה יחסית, כי האמון שניתן לתת בו – מספיק, ונסיבותיו מצדיקות זאת – אין מניעה עקרונית שביהמ"ש, במקרים חריגים במיוחד, לא יסתפק בחלופת מעצר הכוללת תנאי של פיקוח אלקטרוני, בצירוף תנאים נוספים, זאת אף ללא פיקוח של משמורן בשר ודם. המקרה דנן נמנה על חריגים אלו.

* דיון פלילי – מעצר עד תום ההליכים – איזוק אלקטרוני

* דיון פלילי – מעצר עד תום ההליכים – חלופת מעצר

.

בקשה להארכת מעצרו של המשיב בתשעים ימים לפי סעיף 62 לחוק המעצרים. רקע: בתאריך 19.1.2010 הוגש כנגד המשיב ונאשם נוסף (להן: נזרוב), כתב אישום המייחס לשניים עבירה של חבלה חמורה בנסיבות מחמירות. נזרוב, שהיה "השותף הבכיר", שוחרר לחלופת מעצר נוכח עברו הנורמטיבי והמלצת שירות המבחן ואילו לגבי המשיב נקבע כי אין מקום לחלופת מעצר. בעקבות ערר שהגיש המשיב ניתנה ביום 25.3.2010 החלטה ב-בש"פ 1908/10, שהורתה על שחרורו של המשיב לחלופת מעצר הולמת, ככל שתימצא. אולם, החלופה היחידה שהיה בידי המשיב להציעה (אצל אימו) לא נראתה לביהמ"ש המחוזי ולשירות המבחן – כהולמת, בהיעדר מי שיוכל לשמש כמפקח על המשיב באופן רציף בנוסף לאיזוק האלקטרוני. בהיעדר קרובים, או משמורנים אחרים שניתן לייצרם יש מאין, ודאי עת שוהה המשיב במעצר, הרי שמעצרו של המשיב נמשך. השאלה היא האם ניתן וראוי להתיר "קשר גורדי" זה.

.

ביהמ"ש העליון (מפי השופט ח' מלצר) דחה את הבקשה (בכפוף לאמור בפיסקאות 21-23 להחלטה) מהטעמים הבאים:

בד"כ, כאשר מתבקש המשך מעצרו של המשיב מכח סעיף 62 לחוק המעצרים, חובה על ביהמ"ש לאזן בין שיקולי השמירה על שלום הציבור וביטחונו, והגנה על תקינותו של ההליך השיפוטי, לבין שיקולי הגנה על חירותו האישית של הנאשם העצור. עם חלוף הזמן והתמשכות ההליך,

נבו הוצאה לאור בע"מ nevo.co.il המאגר המשפטי הישראלי

C:\Program Files (x86)\PDF Tools AG\3-Heights(TM) Document Converter Service\Temp\a69d7e1731705245e1ae47111348c0e149a936fdcaef46cfa834d3b02e8e5fe0.doc

נקודת האיזון משתנה, הולך ועולה משקלן של חזקת החפות וזכותו של הנאשם לחירות, ומשקלם של השיקולים האחרים – פוחת. אלא שבענייננו, אין צורך לבחון עוד האם עוינו כפות המאזניים, והאם הגיע השלב שבו גובר האינטרס האישי ויש לשחרר את הנאשם לחלופת מעצר. שכן לשלב זה הגענו עת ניתנה ההחלטה ב-בש"פ 1908/10 הנ"ל.

במצב הדברים כבענייננו, של נאשם שאף המבקשת מסכימה כי ניתן לשחררו לחלופת מעצר, ואולם חלופה כזו איננה מתאפשרת בעיקר משום בדידותו בישראל, ולא מחמת מסוכנותו היתרה של הנאשם – יש בעייתיות רבה, אשר אף מחריפה כמשווים את מצבו לזו של "שותפו הבכיר" לכתב האישום, אשר לכאורה ביצע באופן ישיר את מרבית מעשי האלימות המתוארים בו. נוכח זאת, ברי כי אין הצדקה להמשיך ולהאריך את מעצרו של המשיב מעבר לגבול תשעה החודשים הנקוב בחוק המעצרים, וראוי לשחררו לחלופת מעצר הולמת.

ברור כי בנסיבות העניין, עם חלוף הזמן, ושינוי האיזון שבין אינטרס הפרט ואינטרס הציבור בתום תשעת החודשים – ניתן להסתפק בחלופת מעצר "הדוקה" פחות מבעבר, שאליה יוכל המשיב להשתחרר. חלופת המעצר היחידה שהמשיב מסוגל להציעה היא, כאמור, הימצאות בבית אימו, וללא פיקוח שלה היות והאם היא קשת יום העובדת לפרנסתה. המשיב מסכים עם זאת ל"תנאי מעצר בית", שיאובטחו על ידי איזוק אלקטרוני, בשילוב עם הפקדה כספית בסכום לא גבוה, שידו משגת, וערבות צד ג'. עמדתה של המבקשת היא כאמור שבהיעדר פיקוח אנושי מלא, לא ניתן להסתפק באיזוק אלקטרוני (בשילוב עם הערבויות האמורות).

ביהמ"ש עומד בקצרה על יתרונותיו וחסרונותיו של כלי הפיקוח של האיזוק האלקטרוני– המאפשר התרעה בזמן אמת על יציאתו של המפוקח ממתחם מוגדר, שלא על פי התנאים שנקבעו לשחרורו – כרכיב בחלופות מעצר שונות. מניתוח זה עולות המסקנות הבאות: ראשית, כי הפיקוח האלקטרוני איננו מתאים לכל. אין טעם לשלוח לחלופת מעצר, הנסמכת, בין היתר, על קיומו של איזוק אלקטרוני, נאשם שמסוכנותו גבוהה, או שלא ניתן ליתן בו אמון. מאידך גיסא, אין טעם להוסיף איזוק אלקטרוני כרכיב בחלופת המעצר למשוחרר בערובה, כאשר חלופת המעצר נחזית כמספקת אף בלא רכיב זה, ובכך להטיל עול מיותר על המשוחרר בערובה, כמו גם נטל נוסף על רשויות אכיפת החוק. שנית, והוא עיקר לענייננו – יש להכיר בכך שהפיקוח האלקטרוני, גם כאשר יש מקום להכלילו כתנאי בין תנאיה של חלופת המעצר, כוחו הוא מוגבל. לפיכך, הפיקוח האלקטרוני אכן יהווה לרוב רכיב משלים למפקח בשר ודם. יתרונו הגדול של המפקח האנושי על מקבילו האלקטרוני הוא שיש בכוחו לנסות ולהפעיל את השפעתו על המפוקח, כי יימנע מלהפר את תנאי שחרורו, וכך אין ביהמ"ש נדרש ליתן אמון רק בנאשם. יתרונו של הפיקוח האלקטרוני הוא, כאמור, בכך שהוא יוצר התרעה על הפרת תנאי השחרור בערובה באופן מיידי, ללא לבטים וללא חת.

העובדה כי חלופת מעצר נועדה ליצור רמה סבירה של ביטחון, להבדיל מוודאות, להשגת מטרות המעצר בדרך אחרת, משליכה ישירות על סוגיית האיזוק האלקטרוני נטול הפיקוח האנושי. כשם שהתנאי של פיקוח אנושי, אף כשהוא מלווה בתנאים נוספים (דוגמת ערבויות, או מעצר בית במקום מרוחק ממקום העבירה המיוחסת לנאשם), איננו מבטיח, כידוע, לחלוטין גם הוא את השגת מטרתו המניעתית של המעצר. ואף על פי כן, כאשר ביהמ"ש מוצא כי אפשר ליתן בנאשם אמון ברמה גבוהה דיה – מוכן ביהמ"ש תדיר להסתפק בתנאי מגביל זה של פיקוח (בצירוף תנאים משניים) ולשחרר את הנאשם לחלופת מעצר, גם בלא איזוק אלקטרוני. באופן דומה, אם ביהמ"ש סבור כי מסוכנותו של הנאשם פחתה, או שהיא נמוכה יחסית, כי האמון שניתן לתת בו – מספיק, ונסיבותיו מצדיקות זאת – אין מניעה עקרונית שביהמ"ש, במקרים חריגים במיוחד, לא יסתפק

נבו הוצאה לאור בע"מ nevo.co.il המאגר המשפטי הישראלי

C:\Program Files (x86)\PDF Tools AG\3-Heights(TM) Document Converter Service\Temp\a69d7e1731705245e1ae47111348c0e149a936fdcaef46cfa834d3b02e8e5fe0.doc

בחלופת מעצר הכוללת תנאי של פיקוח אלקטרוני, בצירוף תנאים נוספים, זאת אף ללא פיקוח של משמורן בשר ודם.

בהחלת העקרונות הנ"ל על עניינו – ביהמ"ש סבור כי המקרה שלפנינו הוא אחד מאותם מקרים חריגים ויוצאי דופן שבהם ניתן לשחרר נאשם בעבירה – לחלופת מעצר תחת איזוק אלקטרוני (ורכיבים נוספים), גם מבלי שיהיה בנמצא פיקוח אנושי עליו וכי סיכוייה של חלופת מעצר זו טובים דיים כדי להשיג את מטרתו הבסיסית של המעצר. המדובר בנאשם שבימ"ש זה מצא כבר לפני שבעה חודשים כי ראוי שישתחרר לחלופת מעצר הולמת. "שותפו הבכיר" של המשיב לכתב האישום שוחרר לחלופת מעצר כבר לפני זמן רב, ועתה הוא מהלך לו, כנראה, חופשי ונטול פיקוח ממשי חלק משעות היום. עברו הפלילי של המשיב הוא אמנם מכביד, אך איננו נראה בהכרח כבעל זיקה ישירה והדוקה למעשה העבירה המיוחס לו בכתב האישום הנוכחי. רמת מסוכנותו איננה אפוא כזו שתשלול את האפשרות לשהותו בחלופת מעצר, במקום מרוחק ממקום ביצוע העבירה וממקום מגוריהם של המתלוננים. זאת ועוד – חלק נכבד מעדי התביעה השלימו כבר את מסירת עדותם. לכל אלה מתווספת כאמור העובדה, שמעצרו של המשיב נמשך אל מעבר לגבול תשעה החודשים, הקבוע בסעיף 61 לחוק המעצרים.

החלטה

1. לפני בקשה להארכת מעצרו של המשיב בתשעים ימים לפי סעיף 62 לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה-מעצרים), התשנ"ו-1996 (להלן: חוק המעצרים), שיימנו מתאריך 19.10.2010, או עד למתן פסק דין ב-ת.פ. (מח'-ת"א) 24619-01-10, הכל לפי המוקדם. אביא להלן את הנתונים הרלבנטיים להכרעה.

2. כנגד המשיב ונאשם נוסף בשם סמנדר נזרוב (להלן: נזרוב), הוגש כתב אישום לבית המשפט המחוזי בתל אביב-יפו, המייחס לשניים עבירה של חבלה חמורה בנסיבות מחמירות, לפי סעיף 333 בצירוף סעיף 335(א)(1)(2) לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: חוק העונשין).

על פי עובדות כתב האישום, נזרוב והמשיב הועסקו כמאבטחים בנמל יפו והיו אחראים גם לשמירה על הסדר בפארק הסמוך לנמל (להלן: הפארק). בתאריך 10.1.2010 שהו המתלוננים יוסף אבו עיסא (להלן: יוסף), סאמר אבו עמארה (להלן: סאמר) ו-ואליד מופלח (להלן: ואליד), יחד עם שלושה מחבריהם בסמוך לפארק והבעירו אש במדורה. באותו מועד התפתח עימות בין המשיב, נזרוב ואדם

נבו הוצאה לאור בע"מ nevo.co.il המאגר המשפטי הישראלי

C:\Program Files (x86)\PDF Tools AG\3-Heights(TM) Document Converter Service\Temp\a69d7e1731705245e1ae47111348c0e149a936fdcaef46cfa834d3b02e8e5fe0.doc

נוסף, שזהותו איננה ידועה למדינה, לבין המתלוננים, על רקע הדלקת המדורה וטענותיהם של נזרוב ושל המשיב כי המדורה הודלקה מעצים שנלקחו מן הפארק. בכתב האישום נטען כי במהלך העימות שהתפתח, תקף נזרוב את יוסף וחבט בחוזקה באגרוף בראשו עד שהלה נפל על הקרקע. בסמוך לאחר מכן, שלף נזרוב את נשקו ותקף באמצעותו את סאמר בפניו, עד שזה נפל על הקרקע. לאחר נפילתם של יוסף ושל סאמר לקרקע, כך נטען, תקפו המשיב והאדם הנוסף את השניים בבעיטות בגופם. בעקבות הדברים הללו, לפי הנטען בכתב האישום, שאל ואליד את נזרוב מדוע הנאשמים מכים אותם, ונזרוב, בתגובה, הכה את ואליד באגרופיו בראשו וסטר לו. לבסוף איים נזרוב על המתלוננים וחבריהם בנשק והורה להם "לא לזוז". כתוצאה מהמכות, כך נטען, נגרמו למתלוננים נזקים רפואיים משמעותיים: ליוסף נגרם שבר בגולגולת ודימום מוחי והוא אושפז בבית החולים, נותח ונזקק לשיקום ארוך; לסאמר נגרמו שברים בלסתות, בשיניים וחבלה ברגל ולוואליד נגרמה חבלה בראש.

כתב האישום ייחס לנזרוב ולמשיב את ביצוע כל המעשים האמורים כמבצעים בצוותא.

הליכי המעצר עד תום ההליכים

3. עם הגשת כתב האישום, פנתה המבקשת גם בבקשה לעצור את נזרוב ואת המשיב עד לתום ההליכים המשפטיים בעניינם. בא-כוחם דאז של השניים הסכים כי קיימות ראיות לכאורה להוכחת המיוחס להם, אך חלק על עוצמת הראיות וטען כי מרשיו פעלו מתוך הגנה עצמית וביקש לפיכך לבחון אפשרות של חלופת מעצר. בתאריך 28.1.2010 קבע בית המשפט המחוזי הנכבד כי קיימות ראיות לכאורה להוכחת אשמתם של נזרוב ושל המשיב, וכי אין בסיס עובדתי המקים את יסודות ההגנה העצמית, שלה טענו. עוד נקבע, כי המסוכנות של השניים הינה אינהרנטית לעבירה שבה הם הואשמו ולנסיבות ביצועה. בית המשפט המחוזי הנכבד הורה

נבו הוצאה לאור בע"מ nevo.co.il המאגר המשפטי הישראלי

C:\Program Files (x86)\PDF Tools AG\3-Heights(TM) Document Converter Service\Temp\a69d7e1731705245e1ae47111348c0e149a936fdcaef46cfa834d3b02e8e5fe0.doc

איפוא על דחיית הדיון עד לקבלת תסקיר מטעם שירות המבחן בעניינם של השניים, וזאת מבלי להביע עמדה בשאלה של חלופת המעצר.

4. תסקיר המבחן בעניינו של המשיב לא כלל המלצה לשחררו לחלופת מעצר. החלופה שהוצעה על-ידו היתה להשתחרר לחלופת מעצר בפיקוח מנהל העבודה שלו, בביתו של זה בפתח-תקוה. בתסקיר צוין כי מנהל העבודה, יחד עם אשתו, מוכנים לסייע למשיב, לנוכח בדידותו של זה בישראל, ולפקח עליו לסירוגין בתנאי מעצר בית בביתם. ברם שירות המבחן קבע כי אף שמנהל העבודה מבין את משמעות הפיקוח – אין הוא מכיר את המשיב די הצורך, איננו מודע מספיק לקשיים ולבעייתיות שבמצבו של המשיב, ולכן ספק אם הוא יוכל לצמצם את הסיכון הטמון במשיב. יצוין, כי בניגוד להסתייגות שהובעה על ידי שירות המבחן בעניינו של המשיב, הרי שלגבי נזרוב הומלץ על שחרורו לחלופת מעצר.

בדיון שנערך בבית המשפט המחוזי בעקבות קבלת התסקיר ביקש בא-כוחו של המשיב לערוך לו תסקיר משלים כדי לבחון חלופה נוספת וכן טען כי חלקו של המשיב באירוע המתואר בכתב האישום היה קטן משמעותית מזה של נזרוב. בית המשפט המחוזי הנכבד דחה טענות אלה וציין גם את עברו הפלילי של המשיב (על רקע שימוש בסמים, שהביא אותו לרצות עונש מאסר לתקופה של 26 חודשים), ואת העובדה שהשתחרר ממאסר רק חמישה חודשים לפני שביצע את העבירה הנטענת. בנסיבות אלה קבע בית המשפט המחוזי הנכבד כי אף אם הייתה נמצאת למשיב חלופת מעצר מתאימה, לא היה מקום לשחררו לחלופת מעצר. נזרוב, לעומת זאת, שוחרר לחלופת מעצר נוכח עברו הנורמטיבי והמלצת שירות המבחן.

5. המשיב הגיש ערר לבית משפט זה על החלטתו של בית המשפט המחוזי הנכבד. הערר נתקבל, בהחלטתה של חברתי, השופטת א' חיות, במובן זה שהדיון הוחזר לבית המשפט המחוזי על מנת שיקבל תסקיר משלים בעניינו של המשיב, במסגרתו תיבחן חלופת מעצר הולמת (בש"פ 1908/10 אגרונוב נ' מדינת ישראל ([פורסם בנבו], 25.3.2010)). בהחלטה זו נקבע כי אין זה מן הנמנע כי לצורך שלב

נבו הוצאה לאור בע"מ nevo.co.il המאגר המשפטי הישראלי
C:\Program Files (x86)\PDF Tools AG\3-Heights(TM) Document Converter Service\Temp\a69d7e1731705245e1ae47111348c0e149a936fdcaef46cfa834d3b02e8e5fe0.doc

המעצר ייבחן בית המשפט, בין היתר, את החלק המיוחס לכל אחד מן השותפים בביצוע העבירה. במקרה דנן, כך נקבע, כתב האישום מלמד על כך שנזרוב היה זה שלכאורה ביצע באופן ישיר את מרבית מעשי האלימות המתוארים בו, בעוד שהמעשים שמיוחסים ישירות למשיב פחותים בהיקפם, כך שמסוכנותו של נזרוב, ככל שהיא נלמדת מן האירוע, נשוא האישום, עולה במובהק על זו של המשיב. בית המשפט ציין כי בחן את עברו הפלילי של המשיב, אך בהינתן העובדה כי מסוכנותו של נזרוב עולה בהרבה על זו של המשיב, לא היה מקום להבחין בין השניים ולקבוע כי אין חלופה שתסכון לאיון, או להפחתת מסוכנותו של המשיב. לפיכך נקבע, כי משוחרר נזרוב, יש מקום לקבלת תסקיר משלים בעניינו של המשיב, על מנת לתור אחר חלופת מעצר ראויה, שתאפשר גם את שחרורו.

6. אף שעררו של המשיב התקבל, הרי שסוגיית שחרורו ממעצר לא קודמה משך חודשים מספר, ככל הנראה – על רקע שאלות של הסדרת ייצוגו, כמו גם מגעים שנוהלו בין בעלי הדין, לאחר הסדרת ייצוגו של המשיב, לסיום התיק ללא שמיעת ראיות. רק בתאריך 14.7.2010 פנה בא-כוח המשיב לבית המשפט המחוזי בבקשה לעריכת תסקיר משלים, וכזה אכן נערך. בתסקיר המשלים, שלא בא בהמלצה לשחרור המשיב, צוין כי אין בידו של המשיב להציע חלופות מעצר, משמעסיקו בעבר איננו יכול עוד לפקח עליו, וכך גם אמו, המתגוררת באופקים, ולכן המשיב "איננו מבקש להשתחרר ומעדיף להישאר בבית המעצר עד לתום משפטו". בדיון שהתקיים בבית המשפט המחוזי הנכבד בתאריך 9.8.2010 הבהיר המבקש כי דבריו הנ"ל פורשו שלא כהלכה, זאת לאחר ששאל את קצינת המבחן האם ניתן יהיה להסתפק בחלופה הכוללת איזוק אלקטרוני, ללא מפקח, ונענה בשלילה, וכי רק על רקע זה הוא אמר שאם אין חלופה – הוא מוכן להישאר במעצר.

בעקבות ההבהרה הנ"ל בא-כוח המשיב הציע בדיון בבית המשפט המחוזי כי המשיב ישוחרר לחלופת מעצר בבית אמו באופקים, בפיקוחה החלקי, ובצירוף איזוק אלקטרוני. הוא אף ציין כי שחרור מרשו לחלופת מעצר מתחייב, שעה

נבו הוצאה לאור בע"מ nevo.co.il המאגר המשפטי הישראלי
C:\Program Files (x86)\PDF Tools AG\3-Heights(TM) Document Converter Service\Temp\a69d7e1731705245e1ae47111348c0e149a936fdcaef46cfa834d3b02e8e5fe0.doc

שנזרוב, ששוחרר כאמור לחלופת מעצר, זכה בינתיים אפילו לאישור בית המשפט לצאת מביתו מדי יום בין 08:30 עד 12:30, על מנת שיוכל לחפש עבודה.

בא-כוח המבקשת, שהופיע בבית המשפט המחוזי הנכבד, עו"ד ענוז, התנגד לבקשה, נוכח נתוני התסקיר המשלים, וראה להוסיף כי: "אני סבור שביהמ"ש העליון לא שם את ליבו לעניין הזה שהמבקש היה אסיר ושוחרר 5 חודשים לפני ביצוע העבירה המיוחסת לו" (הערה זו היתה בלתי ראויה ותמוהה כשלעצמה ובפרט כאשר סוגייה זו נידונה מפורשות ב-בש"פ 1908/10 הנ"ל). עם זאת בא-כוח המבקשת הודיע כי הוא מוכן שאמו של המשיב תתייצב בבית המשפט, שאז תישקל שוב עמדת המדינה. המשך הדיון נדחה איפוא ביומיים, ואולם בפתח הדיון, שהתקיים בתאריך 11.8.2010, נרשם מפי בא-כוח המשיב כך: "כיוון שאין בידינו חלופת מעצר להציע, אבקש למחוק את הבקשה". מאז נותר המבקש במעצר.

ההליך העיקרי

7. כתב האישום כנגד המשיב ונזרוב הוגש בתאריך 19.1.2010. הקראת כתב האישום התקיימה בתאריך 14.2.2010 ואולם המשיב לא מסר במועד זה את תשובתו לאישום, והדיון נדחה לתאריך 21.2.2010. גם במועד זה לא מסר המשיב את תשובתו לכתב האישום והתבקשה דחייה של חודש ימים לשם הסדרת הייצוג. רק בישיבה שהתקיימה בתאריך 26.4.2010 הודיע בא-כוחו הנוכחי של המשיב הנוכחי כי הוסדר הייצוג וביקש דחייה נוספת לשם קבלת חומר החקירה ולימודו. בתאריך 26.5.2010 ביקשו הצדדים לדחות את הדיון על מנת לנהל מגעים במטרה להגיע לסיום התיק ללא שמיעת ראיות. בתאריך 15.6.2010 ביקשו הצדדים דחייה נוספת בת מספר ימים לשם המשך המשא ומתן. לבסוף, בתאריך 8.7.2010 הודיעו הצדדים לבית המשפט כי לא הצליחו להגיע להסכמה וביקשו לקבוע את התיק לדיוני הוכחות. נכון למועד הגשת הבקשה העידו שני עדי תביעה, סאמר (שהעיד על מגוון פגיעות מידי נזרוב, וכי הרגיש "בעיטות ברגל" מן המשיב) ו-ואליד (שהעיד כי רק נזרוב הוא שתקף, ולא ראה מה עשו המשיב והאדם הנוסף). כן

נבו הוצאה לאור בע"מ nevo.co.il המאגר המשפטי הישראלי
C:\Program Files (x86)\PDF Tools AG\3-Heights(TM) Document Converter Service\Temp\a69d7e1731705245e1ae47111348c0e149a936fdcaef46cfa834d3b02e8e5fe0.doc

נקבעו שלושה דיוני הוכחות נוספים, האחרון שבהם קבוע לתאריך 25.10.2010 (אף שאין כל ודאות כי אכן במהלכו תסתיים שמיעת העדים ויישמעו הסיכומים).

8. עובר לחלוף תשעה חודשי המעצר, ומשנמצא כי משפטו של המשיב טרם הסתיים, עתרה המדינה להארכת מעצרו בתשעים ימים נוספים, בהתאם לסעיף 62 לחוק המעצרים. המדינה טוענת בבקשתה כי מסוכנותו של המשיב עולה מתוך נסיבות ביצוע העבירות, שכן המשיב אמור היה להיות אמון על שמירת הסדר והביטחון מתוקף תפקידו כמאבטח ובמקום זאת התנהג בצורה אלימה וגרם חבלות למתלוננים. עוד טוענת המבקשת כי מסוכנותו של המשיב מתעצמת לנוכח עברו הפלילי המכביד, ועובדה זו גם מבחינה בינו לבין נזרוב, שותפו לעבירה, ששוחרר בינתיים לחלופת מעצר. בהתייחסה להתמשכות משפטו של המשיב מציינת המבקשת כי המשפט התארך בעיקר בשל סוגיות הנוגעות להסדרת ייצוגו של המשיב וניהול המשא ומתן בין הצדדים, ואולם שמיעת הראיות בתיק החלה באחרונה וצפויה להימשך ולהסתיים במהלך תקופת ההארכה המבוקשת.

9. בדיון שנערך בפני בתאריך 14.10.10 הביעה באת-כוחה המלומדת של המדינה נכונות עקרונית לשקול את שחרורו של המשיב לחלופת מעצר, ואולם מסרה כי ידוע למדינה שלמשיב אין כל חלופה אפשרית להציע.

בא-כוח המשיב הסביר בדיון כי המשיב עלה לארץ בגיל שמונה ביחד עם אימו ואין לו עוד בני משפחה בארץ. אימו של המשיב היא אישה קשת-יום בת 64, שעובדת מדי יום ואיננה יכולה לפקח עליו במשך כל שעות היממה. עוד טען בא-כוח המשיב כי המעשים המיוחסים למשיב באופן ישיר בכתב האישום עניינם בבעיטות ברגליהם של שניים מהמתלוננים, וכל היתר מיוחס לו רק בגדר מבצע בצוותא עם נזרוב. בא-כוח המשיב הוסיף וטען כי עניינו של המשיב היה קרוב לסיום בגדר המשא ומתן שנוהל עם הפרקליטות, תוך ויתור המדינה על אישומו בביצוע העבירות בצוותא עם נזרוב, ואולם הדבר לא הסתייע, נוכח רצונה של הפרקליטות להגיע להסכם עם שני הנאשמים יחדיו.

נבו הוצאה לאור בע"מ nevo.co.il המאגר המשפטי הישראלי

C:\Program Files (x86)\PDF Tools AG\3-Heights(TM) Document Converter Service\Temp\a69d7e1731705245e1ae47111348c0e149a936fdcaef46cfa834d3b02e8e5fe0.doc

10. בא-כוח המשיב טען בדיון כי חלופת המעצר שהוא מציע – היא זו שצוינה כבר בבית המשפט המחוזי – מצויה בבית אמו של המשיב, באופקים, המרוחקת מתל אביב, שם מתגוררים ככל הנראה מרבית העדים. בא-כוח המשיב הוסיף כי באפשרות מרשו להציע ערבות צד ג' מטעם חברת האבטחה, שבה עבד המשיב, והפקדה עצמית של מספר אלפי שקלים בודדים. עוד ציין בא-כוח המשיב כי יש בבית אמו של המשיב קו טלפון "נקי", כך שניתן יהיה לקיים פיקוח אלקטרוני עליו ואולם אין באפשרות המשיב להציע כל מפקח שהוא.

באת-כוח המדינה ציינה בתגובה כי נוכח העובדה שאין כל פיקוח אפקטיבי בחלופת מעצר זו, לא תוכל המדינה להסכים לה, הגם שהוסיפה בהגינותה כי יתר רכיבי החלופה המוצעת מקובלים על המדינה.

11. בתום הדיון, שהתקיים בפניי, הארכתי את מעצרו של המשיב עד החלטה אחרת, ועתה הגיעה שעת הכרעה.

דיון והכרעה

12. לאחר שעיינתי בבקשה על נספחיה, שקלתי את טענות הצדדים והבאתי בחשבון את הנתונים המיוחדים של מקרה זה – הגעתי למסקנה כי דין בקשתה של המדינה להידחות, בכפוף לאמור בפיסקאות 21-23 שלהלן. אפרט מיד בסמוך את הטעמים שהובילו למסקנתי זו.

13. כידוע, סעיף 61(א) לחוק המעצרים קובע כי נאשם הנתון במעצר ישוחרר עם תום תשעה חודשים מיום הגשת כתב האישום נגדו. סעיף זה משקף את נקודת המוצא והכלל הרגיל, ואילו סעיף 62, שמכוחו מוגשת הבקשה שלפני, המאפשר הארכת מעצרו של נאשם לתקופות של תשעים ימים נוספים על ידי שופט של בית המשפט העליון – הינו החריג. בשלב זה, בו מתבקש המשך מעצרו של המשיב מכח

נבו הוצאה לאור בע"מ nevo.co.il המאגר המשפטי הישראלי
C:\Program Files (x86)\PDF Tools AG\3-Heights(TM) Document Converter Service\Temp\a69d7e1731705245e1ae47111348c0e149a936fdcaef46cfa834d3b02e8e5fe0.doc

הסעיף האמור, חובה על בית המשפט לאזן בין שיקולי השמירה על שלום הציבור וביטחונו, והגנה על תקינותו של ההליך השיפוטי, לבין שיקולי הגנה על חירותו האישית של הנאשם העצור. עם חלוף הזמן והתמשכות ההליך, נקודת האיזון משתנה, הולך ועולה משקלן של חזקת החפות וזכותו של הנאשם לחירות, ומשקלם של השיקולים האחרים – פוחת (ראו למשל: בש"פ 2970/03 מדינת ישראל נ' נסראלדין ([פורסם בנבו], 2.4.2003); בש"פ 9466/06 מדינת ישראל נ' דהאן ([פורסם בנבו], 20.11.2006)).

14. בענייננו, אין צורך לבחון עוד האם עוינו כפות המאזניים, והאם הגיע השלב שבו גובר האינטרס האישי ויש לשחרר את הנאשם לחלופת מעצר. לשלב זה הרי הגענו למעשה כבר לפני כשבעה חודשים, עת ניתנה ההחלטה ב-בש"פ 1908/10 הנ"ל, שהורתה על שחרורו של המשיב לחלופת מעצר הולמת, ככל שתימצא. הקושי הוא, שמטעמים שונים לא נעשה על-ידי המשיב ניסיון רציני לאתר חלופה שכזו במשך כארבעה חודשים, ולאחר מכן נמצא כי החלופה היחידה שהיה בידי המשיב להציעה לא נראתה לבית המשפט המחוזי הנכבד, ולשירות המבחן – כהולמת, בהיעדר מי שיוכל לשמש כמפקח על המשיב באופן רציף, בנוסף לאיזוק האלקטרוני. והנה חלפו עתה תשעת החודשים, הקבועים בסעיף 61 לחוק המעצרים, משפטו של המשיב טרם נסתיים, חלופת מעצר חדשה – אין ביכולתו של המשיב להציע, ואם נלך לשיטת המבקשת, הרי שבהיעדר מפקח שיוכל לשמור על המשיב משך 24 שעות ביממה – לא ניתן יהיה לשחררו לחלופת מעצר. וכך מצוי המשיב במלכוד: מפקח אנושי איננו בנמצא, ואילו קרובת משפחתו היחידה, היא אמו, שעלתה איתו לישראל – עובדת לפרנסתה, ולא תוכל לשהות עם בנה 24 שעות ביממה. בהיעדר קרובים, או משמורנים אחרים שניתן לייצרם יש מאין, ודאי עת שוהה המשיב במעצר, הרי שמעצרו של המשיב נמשך. השאלה היא האם ניתן וראוי להתיר "קשר גורדי" זה.

15. לשיטתי יש בעייתיות רבה במצב הדברים המתואר לעיל – של נאשם שאף המבקשת מסכימה כי ניתן לשחררו לחלופת מעצר, ואולם חלופה כזו איננה

נבו הוצאה לאור בע"מ nevo.co.il המאגר המשפטי הישראלי
C:\Program Files (x86)\PDF Tools AG\3-Heights(TM) Document Converter Service\Temp\a69d7e1731705245e1ae47111348c0e149a936fdcaef46cfa834d3b02e8e5fe0.doc

מתאפשרת בעיקר משום בדידותו בישראל, ולא מחמת מסוכנותו היתרה של הנאשם. הבעייתיות האמורה במצבו של המשיב רק מחריפה, עת אנו משווים לנגד עינינו את מצבו של "שותפו הבכיר" לכתב האישום: כפי שצוין כבר ב-בש"פ 1908/10, כתב האישום גורס כי נזרוב היה זה שלכאורה ביצע באופן ישיר את מרבית מעשי האלימות המתוארים בו, בעוד שהמעשים שמיוחסים ישירות למשיב פחותים בהרבה בהיקפם (ואינני נדרש כאן לתוכן עדויותיהם של המתלוננים במשפט, אף שלכאורה היה גם בהן כדי לחזק סברה זו ביחס למשיב). זאת ועוד, עברו הפלילי של המשיב, שהשתחרר מכלאו כחמישה חודשים בטרם המעשה, נשוא כתב האישום, איננו כה חמור עד כי יש בו כדי לאבחן בינו לבין נזרוב (בפרט כאשר זיקתו של עבר פלילי זה לעבירות האלימות שבהן הואשם המשיב עתה איננה ברורה). לפיכך, אין בנתונים שהובאו לעיל כדי להצדיק שוני מהותי, לעניין המעצר, בינו לבין מי שנטען שפעל כשותפו. והנה, מי שלפי המתואר בכתב האישום היה "הרוח החיה" בעבירות, שוחרר זה מכבר לחלופת מעצר, ועד כמה שניתן להבין (שכן המבקשת לא ראתה לנכון לפרט בעניין זה) – אף רשאי לשהות מספר שעות ביום מחוץ לביתו ובפיקוח שוודאי איננו יכול להיחשב כ"הדוק", בעוד המשיב ממשיך לשבת מאחורי סורג ובריח, בהיעדר אפשרות למצוא לו משמורנים, שיפקחו עליו 24 שעות ביממה. יודגש: אין בדבריי אלה כדי להקל ראש כלל ועיקר בעבירות המיוחסות למשיב, אלא רק להדגים את הקושי במצב שנוצר, המותיר תחושה בלתי נוחה של חוסר שוויון וחוסר איזון ביחס אל המשיב, לעומת היחס שננקט כלפי מי שהמעשים הפליליים הישירים המיוחסים לו לכאורה קשים הרבה יותר.

16. נוכח האמור עד הנה ברי כי אין הצדקה להמשיך ולהאריך את מעצרו של המשיב מעבר לגבול תשעה החודשים הנקוב בחוק המעצרים, וראוי לשחררו לחלופת מעצר הולמת. לכך מסכימה, למעשה, אף המבקשת, אלא שהיא סבורה שבאין חלופת מעצר הולמת שכזו – יש להמשיך ולהחזיק את המשיב במעצר. בכך נדון מיד להלן. ברור כי בנסיבות העניין, עם חלוף הזמן, ושינוי האיזון שבין אינטרס הפרט ואינטרס הציבור בתום תשעת החודשים – ניתן להסתפק בחלופת

נבו הוצאה לאור בע"מ nevo.co.il המאגר המשפטי הישראלי
C:\Program Files (x86)\PDF Tools AG\3-Heights(TM) Document Converter Service\Temp\a69d7e1731705245e1ae47111348c0e149a936fdcaef46cfa834d3b02e8e5fe0.doc

מעצר "הדוקה" פחות מבעבר, שאליה יוכל המשיב להשתחרר. השאלה עתה היא איפוא אם החלופה שיכול המשיב להציע – תסכון כיום. חלופת המעצר היחידה שהמשיב מסוגל להציעה היא, כאמור, הימצאות בבית אימו, וללא פיקוח שלה, שכן האם, קרובת משפחתו היחידה בישראל של המשיב, היא קשת יום ועובדת לפרנסתה בעבודות ניקיון, שאם לא תעשה כן היא תהיה נתונה, חס וחלילה, לחרפת רעב. המשיב מסכים עם זאת ל"תנאי מעצר בית", שיאובטחו על ידי איזוק אלקטרוני, בשילוב עם הפקדה כספית בסכום לא גבוה, שידו משגת, וערבות צד ג'.

עמדתה של המבקשת היא כאמור שבהיעדר פיקוח אנושי מלא, לא ניתן להסתפק באיזוק אלקטרוני (בשילוב עם הערבויות האמורות). עמדה זו, מחייבת בחינה זהירה, ובכך נעסוק בסמוך.

17. נייחד ראשית מספר מילים לכלי הפיקוח של האיזוק האלקטרוני (להלן: פיקוח אלקטרוני), כרכיב בחלופות מעצר שונות (לפרטים ראו: המשרד לביטחון פנים: "התכנית לפיקוח אלקטרוני על עצורים משוחררים בערובה" (יוני 2005); איתן מגן "שחרור למעצר בית – על אמות המידה הנדרשות לשחרור" ספר אורי קיטאי 171, 189-191 (להלן: מגן); דברי ההסבר להצעת חוק לתיקון פקודת בתי הסוהר (מס' 40) (פיקוח אלקטרוני על משוחררים בערובה ומשוחררים על-תנאי ממאסר), התשס"ט-2009, ה"ח הממשלה התשס"ט 427).

פיקוח אלקטרוני נועד ליצור חלופה לכליאתו של נאשם, או של אסיר. הפיקוח האלקטרוני מאפשר התרעה בזמן אמת על יציאתו של המפוקח ממתחם מוגדר, שלא על פי התנאים שנקבעו לשחרורו. צמיד אלקטרוני (המכונה "אזיק") מותקן – כך השיטה בישראל – על רגלו של המפוקח. האזיק משדר אותות תכופים למקלט, המחובר לקו הטלפון, ודרכו מועברים האותות למרכז בקרה, שמפעילה חברה פרטית, שהיא הזוכה במכרז לתפעול מערכת הפיקוח האלקטרוני. הפסקת שידור מן האזיק – מחמת עזיבת המפוקח את המתחם המוגדר, פגיעה באזיק, או תקלה – תזוהה ותדווח למרכז הבקרה. במקרה של התרעה על הפסקת שידור,

נבו הוצאה לאור בע"מ nevo.co.il המאגר המשפטי הישראלי

C:\Program Files (x86)\PDF Tools AG\3-Heights(TM) Document Converter Service\Temp\a69d7e1731705245e1ae47111348c0e149a936fdcaef46cfa834d3b02e8e5fe0.doc

החברה המפעילה אמורה לבדוק – לרבות באמצעות סיירים – האם המדובר בתקלה טכנית, או בהפרת תנאי השחרור, שאז היא אמורה למסור הודעה למשטרה. במקרה של הפרה לכאורה של תנאי השחרור, המשטרה היא האמורה לנקוט פעולה – אם לאיתור המפוקח והפעלת סמכויותיה לגביו, ואם – בשיתוף הפרקליטות – להביא לעיון חוזר בהחלטת בית המשפט לשחרר את המפוקח לחלופת מעצר בערובה.

התכנית החלה לפעול בשנת 2005 לגבי עצורים, ששוחררו בערובה, בגדרי הוראת סעיף 44 לחוק המעצרים. מטרותיה היו הפחתת העלות של החזקת נאשמים במעצר, אגב הקלה במצוקת המקום בבתי הסוהר ובבתי המעצר; הרחקת הנאשם מחברה עבריינית; מתן אפשרות לנאשם לשהות עם בני משפחתו, לפעול לשיקומו (בסיוע עובדים סוציאליים) וייתכן שאף להרוויח למחייתו. בשנת 2006 הוחלה התכנית על אסירים ששוחררו על-תנאי ממאסר. כיום מספר העצורים המשוחררים בערובה, המפוקחים בפיקוח אלקטרוני (בנוסף לתנאים נוספים), עומד על כ-800 איש, כגודלו של בית כלא ממוצע. עד לשנת 2009 היה המשרד לבטחון פנים האחראי לקידום התכנית ולניהולה, באמצעות יחידה שהקים המשרד. בחלוף ארבע שנות "הרצה" של התכנית, נמצא, כך נראה, כי לשם שיפור יישומה של התכנית יש להעביר את האחריות לקידום התכנית ולניהולה לשירות בתי הסוהר, ועל כן חוקק חוק פיקוח אלקטרוני על משוחררים בערובה ומשוחררים על תנאי ממאסר (הוראת שעה), התשס"ט-2009. תוקפה של הוראת שעה זו הוארך רק בימים אלה במספר חודשים נוספים על-ידי ועדת המדע והטכנולוגיה של הכנסת, והתכנית עדיין מצויה במצב של "הרצה" (ראו: פרוטוקול מס' 63 מישיבת ועדת המדע והטכנולוגיה (11.10.2010)).

לפיקוח האלקטרוני יתרון משמעותי מרכזי על מפקחים בשר ודם: אין הוא תלוי ברצונו הטוב של המפקח, ביושרתו, בהבנתו את תנאי הפיקוח, או בעירנותו לכך שאירעה הפרה. יש בכך כדי ליצור הרתעה אפקטיבית אצל המשוחרר בערובה–המפוקח, היודע כי כל הפרה תדווח באופן מיידי (ראו: ב"ש (מח'-י-ם) 4902/05 מדינת ישראל נ' חדד ([פורסם בנבו], 26.9.2005); מגן, בעמ' 190).

נבו הוצאה לאור בע"מ nevo.co.il המאגר המשפטי הישראלי

C:\Program Files (x86)\PDF Tools AG\3-Heights(TM) Document Converter Service\Temp\a69d7e1731705245e1ae47111348c0e149a936fdcaef46cfa834d3b02e8e5fe0.doc

מאידך גיסא, לפיקוח האלקטרוני מספר חסרונות, שיש לעמוד על העיקריים שבהם:

ראשית, תחימת המשוחרר בערובה-המפוקח בביתו איננה יכולה לסייע, מקום שם המפוקח עלול להמשיך במעשיו הרעים בד' אמותיו, דוגמת זייפן, סוחר סמים, עבריין מחשב, עבריין מין במשפחה וכיוצא באלה.

שנית, אזיק אלקטרוני, בניגוד למפקח אנושי, איננו יכול להפעיל את השפעתו על מפוקח כדי למנוע את יציאתו מן התחום המוגדר.

שלישית, משעוזב המפוקח את התחום המוגדר, האזיק האלקטרוני – במתכונת הטכנולוגית הקיימת, איננו יכול למסור מידע אודות מקום הימצאו של המפוקח. מכאן, שנאשם שמסוכנותו גבוהה, אשר איננו ירא את החוק ואת מערכת האכיפה ולא ניתן ליתן בו אמון – אין כמעט כל תועלת באיזוקו האלקטרוני, כחלופה למעצרו.

רביעית, המערכת מצויה עדיין בשלב "הרצה", והניסיון בשימוש בה עדיין איננו רב דיו, כך שקיימים ספקות באשר לאמינותה הטכנולוגית. הכוונה איננה לחשש מנטרול פעולתו של האזיק האלקטרוני בידי המפוקח באופן שלא יתריע על עזיבת המפוקח את תחום הפיקוח, כי אם בהתרעות יתר – של ריבוי התרעות, שמקור חלקן הוא בתקלות טכניות, או בהפרות שניתן להגדירן כזוטי דברים. ריבוי התרעות מביא, מטבע הדברים, לאכיפת-חסר (פגמים-לכאורה אלה נתונים, כמובן, לשיפור מתמיד עם השבחת הטכנולוגיות הרלבנטיות וצבירת הניסיון בשימוש בהן).

חמישית, במצב הקיים (מבחינת משאבים, ניהול, וחקיקה כאחד), רב המרחק מקבלת התרעה על הפסקת שידור, עבור בבדיקה כי המפוקח עזב את התחום

נבו הוצאה לאור בע"מ nevo.co.il המאגר המשפטי הישראלי

C:\Program Files (x86)\PDF Tools AG\3-Heights(TM) Document Converter Service\Temp\a69d7e1731705245e1ae47111348c0e149a936fdcaef46cfa834d3b02e8e5fe0.doc

המוגדר לו לשהייה, ועד להחזרתו למעצר מחמת הפרת תנאי השחרור. היעילות הטכנולוגית של הפיקוח האלקטרוני איננה מיתרגמת איפוא כיום בהכרח למערכת שהיא מיידית ואפקטיבית לגמרי מבחינה חברתית ובעלת יכולת הרתעה מספקת.

18. משמעות הניתוח שהובא לעיל עד כה היא כפולה:

ראשית, ברור כי הפיקוח האלקטרוני איננו מתאים לכל. אין טעם לשלוח לחלופת מעצר, הנסמכת, בין היתר, על קיומו של איזוק אלקטרוני, נאשם שמסוכנותו גבוהה, או שלא ניתן ליתן בו אמון. מאידך גיסא, אין טעם להוסיף איזוק אלקטרוני כרכיב בחלופת המעצר למשוחרר בערובה, כאשר חלופת המעצר נחזית כמספקת אף בלא רכיב זה, ובכך להטיל עול מיותר על המשוחרר בערובה, כמו גם נטל נוסף על רשויות אכיפת החוק.

שנית, והוא עיקר לענייננו – יש להכיר בכך שהפיקוח האלקטרוני, גם כאשר יש מקום להכלילו כתנאי בין תנאיה של חלופת המעצר, כוחו הוא מוגבל. לפיכך, הפיקוח האלקטרוני אכן יהווה לרוב רכיב משלים למפקח בשר ודם. יתרונו הגדול של המפקח האנושי על מקבילו האלקטרוני הוא שיש בכוחו לנסות ולהפעיל את השפעתו על המפוקח, כי יימנע מלהפר את תנאי שחרורו, וכך אין בית המשפט נדרש ליתן אמון רק בנאשם. יתרונו של הפיקוח האלקטרוני הוא, כאמור, בכך שהוא יוצר התרעה על הפרת תנאי השחרור בערובה באופן מיידי, ללא לבטים וללא חת.

19. בית משפט זה אכן עמד על כך שהפיקוח האלקטרוני, ככלל, יוכל לשמש ל"חיזוק" הפיקוח האנושי, בבחינת "כותפות הנוספות לחגורה", ולא להחליפו (ראו: בש"פ 5772/10 קם נ' מדינת ישראל בפיסקה ט' ([פורסם בנבו], 9.8.2010); כן ראו: בש"פ 6466/09 גוצ'ן נ' מדינת ישראל ([פורסם בנבו], 23.8.2009)). ברם אף במקרים אלה לא נקבע כי המדובר בכלל גורף, כי אם בכלל שייתכנו לו חריגים במקרים המתאימים. הותרת "חלון" זה בכלל, טעמה עמה, ואבהיר את הדברים להלן.

נבו הוצאה לאור בע"מ nevo.co.il המאגר המשפטי הישראלי
C:\Program Files (x86)\PDF Tools AG\3-Heights(TM) Document Converter Service\Temp\a69d7e1731705245e1ae47111348c0e149a936fdcaef46cfa834d3b02e8e5fe0.doc

כידוע, מטרתו של המעצר איננה עונשית כי אם מניעתית (עיינו: דותן רוסו שיקולי מעצר עד תום ההליכים – נורמה, רטוריקה ופרקטיקה (חיבור לשם קבלת תואר דוקטור למשפטים, 2009) 113-117 (להלן: רוסו))– ובעיקר: למנוע שיבוש הליכי משפט, או את המשך פעילותו העבריינית של הנאשם (ראו: סעיף 21(א) לחוק המעצרים; בש"פ 1197/06 אבו עיאש נ' מדינת ישראל, בפיסקה ה(5) והאסמכתאות שם ([פורסם בנבו], 19.2.2006)). ברם בית המשפט לא יורה על מעצרו של נאשם, אלא אם נוכח, בין היתר, כי "לא ניתן להשיג את מטרת המעצר בדרך של שחרור בערובה ותנאי שחרור שפגיעתם בחירותו של הנאשם פחותה" (סעיף 21(ב)(1) לחוק המעצרים). קריאת סעיף החוק כפשוטו יש בה כדי לעורר קושי: חלופת מעצר איננה יכולה "להשיג" את מטרת המעצר, כי אם ליצור מצב שבו הסיכויים כי הנאשם לא ישבש משפט, ולא ימשיך בפעילותו העבריינית נחזים לבית המשפט כמסתברים דיים, באופן שיצדיק את שחרורו של הנאשם, בתנאים מגבילים. אף בדברנו על "איון" או "נטרול" המסוכנות של נאשם כתנאי לשחרורו לחלופת מעצר, הרי שברור שהכוונה איננה לכך שהנאשם יימנע בוודאות מלהפר את תנאי השחרור שלו, אלא שנראה לכאורה כי הסיכויים להפרה – נמוכים יחסית וכי המסוכנות תופחת, אף שלא תאויין לגמרי. הנה כי כן אין ודאות כי שחרורו של נאשם לחלופת מעצר ישיג במלואן את מטרות המעצר, כשם שאין ודאות (להבדיל מיסוד סביר להניח) לגבי נאשם המוחזק במעצר, שמעצרו אכן הוא נחוץ והכרחי ושאילולא מעצרו – היה משבש הליכי משפט, נמלט מן הדין או פוגע בביטחון הציבור. אין בתנאים המגבילים הרגילים שניתן להתנות בהם את חלופת המעצר, גם לא בשילוב כולם, כדי להגיע לוודאות מוחלטת של השגת מטרות המעצר. על רקע זה והוראות חוק יסוד: כבוד האדם וחירותו, מורה לנו חוק המעצרים, ברוח "פיסקת ההגבלה", כי אפשר וצריך לעשות שימוש בתנאים מגבילים אלה, ולשחרר את הנאשם לחלופת מעצר, במקרים המתאימים. חוק המעצרים יוצר איפוא איזון בין זכותו של הציבור להגנה סבירה מפני הנאשם, לבין זכותו של נאשם, שעודו מוחזק כחף-מפשע, ליהנות מחירותו (עיינו גם: רוסו, שם בעמ' 66-80).

נבו הוצאה לאור בע"מ nevo.co.il המאגר המשפטי הישראלי

C:\Program Files (x86)\PDF Tools AG\3-Heights(TM) Document Converter Service\Temp\a69d7e1731705245e1ae47111348c0e149a936fdcaef46cfa834d3b02e8e5fe0.doc

20. מצאנו איפוא כי חלופת מעצר איננה נועדת אלא ליצור רמה סבירה של ביטחון, להבדיל מוודאות, להשגת מטרות המעצר בדרך אחרת. דבר זה משליך ישירות על סוגיית האיזוק האלקטרוני נטול הפיקוח האנושי. אכן, שילובם של שני הרכיבים האמורים (איזוק אלקטרוני בצירוף פיקוח אנושי), יש בו כדי להגביר את הסיכוי שהמפוקח-המשוחרר בערובה יימנע מהפרת תנאיה של חלופת המעצר. ברם אף שילוב שני הרכיבים איננו מביא לוודאות של השגת מטרות המעצר, ודווקא מטעם זה – היעדרו של אחד הרכיבים איננו מונע עקרונית את האפשרות לעשות שימוש ברעהו, כחלק מחלופת מעצר. התנאי המגביל השכיח הוא שחרורו של נאשם לחלופת מעצר, בפיקוחו של מפקח, שנמצא על-ידי שירות המבחן או בית המשפט כמתאים, מבחינת זמינותו, הסמכותיות שלו, אמינותו, והבנתו את מצבו של הנאשם. תנאי זה, אף כשהוא מלווה בתנאים נוספים (דוגמת ערבויות, או מעצר בית במקום מרוחק ממקום העבירה המיוחסת לנאשם), איננו מבטיח, כידוע, לחלוטין גם הוא את השגת מטרתו המניעתית של המעצר. המפקח יכול הרי להתגלות ב"רגע האמת" כבלתי סמכותי, או כבלתי זמין, ובמקרה כזה יש ויקרה שהמפוקח יעזוב את המתחם שהוקצה לו (בדיוק כשם שהוא יוכל לעשות זאת כאשר רק אזיק אלקטרוני לרגליו). על אף קשיים מובנים אלה, כאשר נמצא כי אפשר ליתן בנאשם אמון ברמה גבוהה דיה – מוכן בית המשפט תדיר להסתפק בתנאי מגביל זה של פיקוח (בצירוף תנאים משניים) ולשחרר את הנאשם לחלופת מעצר, גם בלא איזוק אלקטרוני.

באופן דומה מבחינה עיונית, אין מניעה כי במקרים, שאין ספק כי יהיו חריגים ביותר, יסתפק בית המשפט בפיקוח אלקטרוני על הנאשם, אף בלא פיקוח אנושי. הפיקוח האלקטרוני אוצר כח הרתעתי, כמובהר לעיל, ובלוויית תנאים משניים, דוגמת ערבויות וריחוק ממקום העבירה – תיתכן לו אפקטיביות רבה בהשגת מטרתו של המעצר בדרך חלופית. גם אם הפיקוח האלקטרוני איננו יכול להבטיח בוודאות את הישארות הנאשם במתחם שהוקצה לו (ובכך הוא איננו שונה מפיקוח אנושי, כאמור), הרי שייתכן שבית המשפט ימצא תנאי זה כמספק. הנה כי כן, אם בית המשפט סבור כי מסוכנותו של הנאשם פחתה, או שהיא נמוכה יחסית, כי האמון שניתן לתת בו – מספיק, ונסיבותיו מצדיקות זאת – אין מניעה עקרונית

נבו הוצאה לאור בע"מ nevo.co.il המאגר המשפטי הישראלי

C:\Program Files (x86)\PDF Tools AG\3-Heights(TM) Document Converter Service\Temp\a69d7e1731705245e1ae47111348c0e149a936fdcaef46cfa834d3b02e8e5fe0.doc

שבית המשפט, במקרים חריגים במיוחד, לא יסתפק בחלופת מעצר הכוללת תנאי של פיקוח אלקטרוני, בצירוף תנאים נוספים, זאת אף ללא פיקוח של משמורן בשר ודם (למתאם הנדרש בין המסוכנות, כפי שהיא נלמדת מכתב האישום ומיתר הנתונים המובאים בפני בית המשפט, לבין עוצמתה של חלופת המעצר שנועדה ליתן לה מענה – ראו: בש"פ 2990/08 ג'אבר נ' מדינת ישראל ([פורסם בנבו], 10.6.2008)).

21. בהחלת העקרונות הנ"ל על עניינו – אני סבור כי המקרה שלפנינו הוא אחד מאותם מקרים חריגים ויוצאי דופן שבהם ניתן לשחרר נאשם בעבירה – לחלופת מעצר תחת איזוק אלקטרוני, גם מבלי שיהיה בנמצא פיקוח אנושי עליו. רוב הטעמים למסקנה זו הובהרו למעשה לעיל עוד קודם לכן: המדובר בנאשם שבית משפט זה מצא כבר לפני שבעה חודשים כי ראוי שישתחרר לחלופת מעצר הולמת. "שותפו הבכיר" של המשיב לכתב האישום שוחרר לחלופת מעצר כבר לפני זמן רב, ועתה הוא מהלך לו, כנראה, חופשי ונטול פיקוח ממשי חלק משעות היום. עברו הפלילי של המשיב הוא אמנם מכביד, אך איננו נראה בהכרח כבעל זיקה ישירה והדוקה למעשה העבירה המיוחס לו בכתב האישום הנוכחי. רמת מסוכנותו איננה איפוא כזו שתשלול את האפשרות לשהותו בחלופת מעצר, במקום מרוחק ממקום ביצוע העבירה וממקום מגוריהם של המתלוננים. זאת ועוד – חלק נכבד מעדי התביעה השלימו כבר את מסירת עדותם. לכל אלה מתווספת כאמור העובדה, שמעצרו של המשיב נמשך אל מעבר לגבול תשעה החודשים, הקבוע בסעיף 61 לחוק המעצרים.

בנסיבות אלה התרשמותי היא כי ניתן לשחרר את המשיב, שהתייצב בפניי, לחלופת מעצר הכוללת רכיב של פיקוח אלקטרוני ורכיבים נוספים, גם ללא פיקוח של מפקח, וכי סיכוייה של חלופת מעצר זו טובים דיים כדי להשיג את מטרתו הבסיסית של המעצר.

22. נוכח כל האמור לעיל, הנני מורה איפוא כי המשיב ישוחרר לחלופת מעצר בתנאים הבאים:

נבו הוצאה לאור בע"מ nevo.co.il המאגר המשפטי הישראלי

C:\Program Files (x86)\PDF Tools AG\3-Heights(TM) Document Converter Service\Temp\a69d7e1731705245e1ae47111348c0e149a936fdcaef46cfa834d3b02e8e5fe0.doc

א. המשיב ישהה בבית אימו שבאופקים, בתנאים של "מעצר בית מלא" ולא ייצא מן הבית במשך 24 שעות ביממה, אלא באישור מראש של בית המשפט הנכבד קמא, או לצורך הגעה למשפטו.

ב. המשיב יהיה נתון לאיזוק אלקטרוני.

ג. המשיב יפקיד בקופת בית המשפט המחוזי בתל אביב-יפו סכום של 5,000 ש"ח במזומן, להבטחת קיום תנאי שחרורו.

ד. מעסיקו של המשיב, או כל אדם אחר מטעם המשיב יחתום על ערבות צד ג' בסך 20,000 ש"ח, להבטחת קיום תנאי שחרורו של המשיב.

ה. ניתן בזאת צו עיכוב יציאה מהארץ כנגד המשיב, והוא יפקיד את דרכונו במזכירות בית המשפט המחוזי בתל אביב-יפו, ככל שיש לו כזה.

23. שחרורו של המשיב יתבצע עם השלמת התקנתו של האיזוק האלקטרוני (וכמובן – ההפקדה והערבויות במזכירות בית המשפט המחוזי בתל-אביב). עד לקיום התנאים האמורים שיביאו לשחרורו – מוארך מעצרו של המשיב, זאת לתקופה שלא תארך יותר מתשעים ימים, שיימנו החל מתאריך 19.10.2010, או עד למתן פסק דין ב-ת.פ. (מח'-ת"א) 24619-01-10, הכל לפי המוקדם.

ח' מלצר 54678313-7206/10

ניתנה היום, ט"ז בחשון התשע"א (24.10.2010).

ש ו פ ט

העותק כפוף לשינויי עריכה וניסוח. 10072060_K04.doc מה
מרכז מידע, טל' 02-6593333 ; אתר אינטרנט, www.court.gov.il

נוסח מסמך זה כפוף לשינויי ניסוח ועריכה

בעניין עריכה ושינויים במסמכי פסיקה, חקיקה ועוד באתר נבו – הקש כאן

נבו הוצאה לאור בע"מ nevo.co.il המאגר המשפטי הישראלי

C:\Program Files (x86)\PDF Tools AG\3-Heights(TM) Document Converter Service\Temp\a69d7e1731705245e1ae47111348c0e149a936fdcaef46cfa834d3b02e8e5fe0.doc